

18 באוגוסט 2020

לכבוד
עו"ד לינא סאלם
רפרנטית מניעת הטרדה מינית במקומות עבודה
המחלקה למשפט ציבורי-חוקתי
ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
באמצעות דוא"ל: mhm@justice.gov.il

שלום רב,

הנדון: תגובת שדולת הנשים בישראל במסגרת שיתוף ציבור בנושא מניעה וטיפול בהטרדה מינית בעולם הספורט

שדולת הנשים בישראל מברכת את משרד המשפטים על הליך שיתוף הציבור לקידום מניעה אפקטיבית של הטרדות מיניות ולשיפור הרגולציה בתחום בגופי הספורט. עקב סד הזמנים הצפוף להגשת הצעות, להלן נפרט הצעה ראשונית בנושא ונשמח בהמשך לקחת חלק נרחב ולסייע ככל הניתן.

הטרדה מינית בעולם הספורט, בין העובדים, הספורטאים, המאמנים ושותפים אחרים לרבות אוהדים/ות ומעריצים/ות, היא סוגיה רבת משקל והשפעה שראוי שתקבל התייחסות מיוחדת ומתאימה במסגרת החקיקה, התקנות וההוראות הספציפיות החלות על הענף. זאת, במיוחד על רקע הפרשה הקשה האחרונה של ניצול קטינות בידי כדורגלנים, שהעלתה בצורה החדה ביותר את הצורך לאמץ מדיניות רוחבית, מחייבת וברורה של אפס סבלנות לאלימות מינית ומגדרית כלפי נשים ונערות ובכלל גם בעולם הספורט.

מעבר לפגיעה האישית הקשה הנלווית לסוגי אלימות אלה, יש כאן פגיעה חברתית קשה: לספורט תפקיד חברתי משמעותי והוא בעל אופי ציבורי מובהק. ענפי ספורט מסוימים (במיוחד כדורגל) זוכים לחשיפה ולפופולריות גדולות, שחקנים הופכים למודלים לחיקוי והערצה, ואוהדים מוצאים שיוך וזהות באהדה לקבוצה. **היעדר ההתייחסות והטיפול המתאים של גופי וענפי הספורט השונים בישראל בהטרדות מיניות המתרחשות בתוך הקבוצות ובקשר עם פעילות ענפי הספורט והקבוצות, מייצרת נרמול של הטרדות מיניות במרחב הציבורי.**

כך, הטרדות מיניות (כהגדרתן בחוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998, להלן: "החוק למניעת הטרדה מינית"), בעיקר מילוליות, שנעשות במגרשים בזמן משחקים או בקשר איתם במרחב הציבורי וברשתות החברתיות (למשל קריאות שמטרתן השפלה וביזוי מבחינה מינית לשחקנים/נושאי משרה בקבוצות תוך כדי משחקים, או רדיפה אכזרית ברשתות ובאמצעי תקשורת אישיים של הקטינות שנוצלו בידי הכדורגלנים) שאינן מטפלות או זוכות לסנקציות, זולגות לחיי היומיום, מקבלות עידוד וחיזוק וכבר הפכו לדבר שבשגרה. נרמול זה מחלחל ומשפיע על רוב, אם לא כלל, הציבור בישראל, לרבות מי שאינם מעורים בענף הספורט ויוצר סביבה אלימה ומסוכנת. על רקע זאת, יש לנקוט בפעולה נחרצת וחד משמעית ולקבוע כי החוק למניעת הטרדה מינית והתקנות שהותקנו מכוחו יחולו על התארגנויות הספורט השונות (המוגדרות בחוק הספורט, תשמ"ח-1988, להלן: "חוק הספורט"). החוק למניעת הטרדה מינית מחייב את כלל המעסיקים לסביבת עבודה נקייה מהטרדה מינית, מניעה של מעשי הטרדה מינית או התנכלות על רקע הטרדה מינית וטיפול יעיל ומהיר בתלונות על הטרדה מינית. מעבר לחובות הקיימות בחוק ובתקנות אלה,

בכוחם של ארגונים לבצע פעולות נוספות שישמרו על סביבת הפעילות הספורטיבית נקיה מהטרדות והתנכלויות על רקע מיני. להלן מספר הצעות ודוגמאות:

1. החלת החוק למניעת הטרדה מינית והתקנות למניעת הטרדה מינית על ענפי וגופי ספורט

לטעמנו ראוי כי החוק למניעת הטרדה מינית והתקנות שהותקנו מכוחו יחולו על כל ענפי הספורט וגופי הספורט. מקומות אלו הינם מקומות עבודה לכל דבר וענין, גם אם מערכת היחסים אינה מוגדרת כיחסי עובד – מעסיק. בנוסף, ובמיוחד נוכח פרשיית ניצול הקטינות האחרונה, אנו מציעות להחיל את החובות מכוח החוק גם על יחסי הקבוצה עם אוהדיה, תוך הרחבת המונח "עובד" כך שיחול גם על אוהד/מעריץ.

משכך אנו מציעות לתקן את סעיף 7 לחוק למניעת הטרדה מינית ולהוסיף את סעיף (ח) כדלקמן:
(ח) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין, גם על אגודות ספורט, ארגון ספורט, התאחדות, איגוד ומועדון ספורט כהגדרתם בחוק הספורט, התשמ"ח-1988 (להלן: "גופי הספורט"), ולענין זה יראו את גופי הספורט – כמעסיק; את המאמן/ת, מנכ"ל/ת, שחקן/ית, שופט/ת, נושא/ת משרה אחר/ת או ממלא/ת תפקיד רלוונטי אחר – כעובד או כממונה מטעם המעסיק, וכן את האוהד/ת או המעריץ/ה – כ"עובד".

עוד מוצע כי טרם החלת החובות וכניסת התקנות לחוק לתוקף, יותקנו תקנות מיוחדות להסדרת חובות גופי הספורט השונים בהתאם לחוק, במיוחד בכל הנוגע לאוהדים ולמעריצים. לצורך כך תוקם ועדה בין משרדית (בהשתתפות נציגים ממשרד המשפטים, המשרד לשוויון חברתי ומשרד התרבות והספורט), אשר תקיים הליך שיתוף ציבור נרחב בו ייקחו חלק ארגוני הספורט וארגונים הפועלים למען קידום נשים ומניעה וטיפול בהטרדות מיניות, אשר ייבנו ביחד כללים מתאימים, דרכי פעולה ובירור של הטרדות מיניות ומדרגי ענישה או סנקציות אחרות מתאימות שיירשמו בתקנות. תשומת לב מיוחדת צריכה להינתן במסגרת עבודת הוועדה וניסוח התקנות לנושא המחקר ואיסוף הנתונים על ההטרדות המיניות בעולם הספורט הישראלי, יצירת מעקב ותכלול של הטיפול בנושא, ועיגון פיקוח מטעם גוף חיצוני.

2. תיקון חוק הספורט והתקנונים של ההתאחדויות ואיגודי הספורט

סעיף 10 לחוק הספורט קובע את חובת ההתאחדויות ואיגודי הספורט להתקין תקנונים שמחייבים את אגודות הספורט, הספורטאים ובעלי התפקידים שבאותו ענף או באותם ענפי ספורט, וכוללים, בין היתר, הוראות בענין משמעת (לרבות ביחס לאחראיות קבוצה להתנהגות אוהדים), מתן הזדמנות שווה לפעילות נשים בספורט, כללי אתיקה ועוד.

לדעתנו מן הראוי שגופי הספורט השונים יאמצו, בנוסף להחלת החוק למניעת הטרדה מינית כאמור בסעיף 1 לעיל, כללים נוספים הנוגעים למניעה ולמיגור של תופעת ההטרדות המיניות הן בין השחקנים/העובדים/חברי הצוות והן בין גוף הספורט לבין ציבור האוהדים/הצופים והקהל הרחב. אנו מציעות להוסיף לתקנונים הוראות ייעודיות בנושא מניעת הטרדות מיניות, שיעלו בקנה אחד עם החוק למניעת הטרדה מינית והתקנות מכוחו, ואף יוסיפו וירחיבו נוכח עומק התופעה והשפעתה הציבורית, וזאת באמצעות תיקון סעיף 10(א) לחוק הספורט כדלקמן:

(א) התאחדות או איגוד יתקינו תקנונים שישדירו את הניהול התקין של הענף או של ענפי הספורט שהם מרכזים, לרבות תקנונים בדבר משמעת, שיפוט פנימי, ובכלל זה מוסדות השיפוט הפנימיים וסדרי הדין שלפיהם ידונו – בכפוף לסעיף 11, העברת ספורטאים – בכפוף לסעיף 11א,

שכר ותשלומים לספורטאים, למאמנים ולבעלי תפקידים אחרים, וכן בדבר מניעת הטרדות מיניות לרבות בין מאמנים, מדריכים, ספורטאים, שופטים, נושאי משרה, ממלאי תפקידים רלוונטיים אחרים ואוהדים או מעריצים.
בהתאם, יש לתקן את התקנונים ולהוסיף הוראות כגון:

א. פעולות הנגשה של החובות והזכויות על פי חוק למניעת הטרדה מינית והתקנות מכוחו

- פרסום התקנון הקבוע בתקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעסיק), תשנ"ח-1998 ועיקרי הזכויות והחובות בשפות שונות ברחבי גוף הספורט, לרבות מתקנים, אצטדיונים ואולמות.
- ייזום והשתתפות בסרטונים ומיזמים למניעה וגינוי הטרדות מיניות ואלימות מינית (למשל יוזמת שחקני הפועל באר-שבע נגד אלימות נגד נשים).

ב. פעולות הדרכה בקשר להטרדות מיניות ומניעתן

- הדרכות תקופתיות קבועות שיועברו בגוף הספורט על ידי גורם מקצועי חיצוני.
- הדרכות חובה בנושא מניעת הטרדה מינית והתנהלות הולמת בגוף הספורט באמצעות לומדות מחשב (כתלות במעקב והערכה על האפקטיביות שלהן).

ג. דיווח וטיפול בתלונות

- מימון הכשרות והדרכות תקופתיות לאחראיות מכוח החוק למניעת הטרדה מינית, למאמנים ולמדריכים שיעברו על ידי גורם מקצועי בעל מומחיות בנושא הטרדות מיניות.
- כתיבה ופרסום לעובדים ויתר הגורמים הרלוונטיים של נוהל ברור ומסודר של טיפול בתלונות לרבות טווחי זמנים וסוגי החלטות, תוך התייחסות גם לנושא של תלונה אנונימית.
- כינון ועדות מיוחדות למשל בהתאחדויות השונות המפקחות על ענפי ספורט שונים למעקב אחר טיפול בהטרדות מיניות בגופי הספורט ויצירת סביבה בטוחה.
- החלת חובות גוף הספורט כלפי מתנדבות/ים ואוהדים/ות, לרבות בכל הקשור לקריאות בעלות אופי מיני משפיל או מבזה באצטדיונים/אולמות ובקשר עם פעילויות הספורט השונות (למשל במהלך משחקי כדורגל) ובניית מנגנון של ברור והטלת סנקציות על גופי ספורט בעקבות התנהגות כזו של אוהדים על ידי הגופים המפקחים.

ד. מעמד האחראית לפי חוק למניעת הטרדה מינית

- הקצאות שעות עבודה ייעודיות ותגמול ייעודי לאחראיות מכוח החוק בגין מילוי תפקידן.
- יצירת מנגנונים ארגוניים שמטרתם להגן על האחראיות לפי החוק ומניעת פגיעה בהן בשל מילוי תפקידן (למשל: כפיפות ישירה לוועד מנהל או וועדת מעקב חיצונית).

ה. טיפול בנפגעי ובנפגעות הטרדות מיניות בגוף הספורט

- מימון שירותי תמיכה נפשיים לנפגעות ונפגעים עקב הטרדות מיניות הקשורות לגוף הספורט.

ו. כללי

- עריכת דו"ח ארגוני שנתי בקשר למצב ההטרדות המיניות הקשורות לגוף הספורט שיסקור את השנה הרלוונטית, מעקב אחר תלונות והטיפול בהן, פעולות שנעשו וצעדים לשיפור ושימור.
- שימת לב מיוחדת (למשל על ידי הפצת נוהל לשימוש ראוי ואכיפתו) והתייחסות בחומרה לתכנים לא הולמים (מיניים) ולהטרדות מיניות שנעשות על ידי שימוש בפלטפורמות דיגיטליות בשימוש גוף הספורט (צ'אט ארגוני, קבוצות וואטסאפ או פייסבוק וכד').
- שמירה על סביבת גוף הספורט מכבדת, תוך מניעה של הצגת אלמנטים, מודעות ופרסומות סטריאוטיפיות, מפלות או פוגעניות כלפי נשים ברחבי גוף הספורט, מתקניו ובאצטדיונים.

ההצעות האמורות הינן כאמור ראשוניות בלבד נוכח לוח הזמנים הקצר להגשת הצעות, ומהוות לטעמנו קריאת כיוון ופתח לשיח ולשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה וגופי הספורט הרלוונטיים לצורך התאמות נדרשות ודרכי פעולה ספציפיות לענף הספורט. נשמח לעמוד בקשר, לתרום מן הידע והניסיון שלנו ולסייע במה שניתן.

בכבוד רב,

שי אוקסנברג, עו"ד
מנהלת קידום מדיניות
וחקיקה

עמית קובור-רום, עו"ד
מנהלת הקו הפתוח לזכויות
נשים בעבודה ומערך
האכיפה

מיכל גרא מרגליות, עו"ד
מנכ"לית שדולת הנשים
בישראל